

Eene zeer belangrijke zaak, voor den Hoogen Raad aanhangig.

Gelijk in ons nummer van den 8sten dezer reeds vermeld is, was er bij sommige arrondissementale regtbanken, met name die van Amsterdam en Arnhem, alsmede bij de criminele regtbank in Holland, een fungerende substituut-griffier aangesteld. Die aanstellingen waren, naar wij vernemen, geschied bij koninklijk besluit op voorstel van den minister van justitie, en geprovoceerd door de griffiers der regtbanken, op grond dat de menigvuldige werkzaamheden van de ambtenaren der griffie, die hunne tegenwoordigheid soms op twee of drie plaatsen tevens verdedden, een vermeerderd getal van zoodanige ambtenaren vereischten. Wat hiervan zij, men zag bij gemelde regtbanken, onder den naam van fungerend substituut-griffier, tenen ambtenaar, welke de wet op de regterlijke organisatie niet kent, en zoo gaf dan onlangs de criminele regtbank een arrest, waarbij dusdanig fungerend substituut-griffier de functiën van griffier waarnam. Op dien grootd voorzag de veroordeelde zich in cassatie tegen het arrest.

De Hooge Raad zou dus in wezenlijkheid te beslissen hebben over de wettigheid of onwettigheid eener koninklijke benoeming. Eene bevoegdheid, en eene ten dezen onbetwistbare bevoegdheid, welke den Hoogen Raad tot een allerbelangrijkst politisch ligchaam maakt. Want vernietigt de Hoogen Raad het arrest der criminele regtbank, op grond dat die regtbank bij het uitspreken van het arrest niet zamengesteld was overeenkomstig de wet, en dat wel dewijl een persoon, door den koning tot fungerend substituut-griffier benoemd, als substituut-griffier fungeerde, dan heeft men een allergevigtiest antecedent verkregen, en meerder waarborg van constitutionaliteit, dan onze Staten-Generaal ons welligt verschaffen.

Menigmaal toch heeft men in de Tweede Kamer, leden derzelve ongrondwettigheden hooren vinden in aangeboden wetsontwerpen, en des niet te min die ontwerpen zien aannemen; men betreurde dit evenzeer als men er zich over verwonderde; men zag zich te leur gesteld in hetgeen men van zoodanig ligchaam verwacht had. Hoe toch zou men vertrouwen de grondwettige regten te zien handhaven door eene kamer, waarvan sommige leden niet schroomden een wetsontwerp aan te nemen, hoewel zij er ongrondwettigheden in vonden? Nam men beden eene begroting aan, ofschoon men zeide er niet alle uitgaven op te vinden en tevens beweerde dat de grondwet de toestemming der Staten-Generaal op alle uitgaven vordert, — waarom zou men dan ook margen niet een ontwerp van wet tot wet helpen maken, waarbij aan den burger b. v. slechts veroorloofd wordt, sommige gellachten, en gevoelens, zonder voorafgaand verlof, door de drukpers te openbaren, alhoewel de grondwet bepaalde dat hij zijne gedachten (hetgeen schijnt te beteekenen al zijne gedachten) zonder dat voorafgaand verlof openbaren mag?

Ziet men nu daarentegen den Hoogen Raad zich stipt houden aan de bepalingen der grondwet, en, zonder aanzien van persoon of omstandigheid, vernietigen wat hem toeschijnt met dezelve niet overeen te komen, dan heeft men iets dergelijks niet meer te duchten, — al stonden dan koning en kamers overeen om eene wet te maken tot invoering der censuur (hetgeen wij echter van den tegenwoordigen koning en de tegenwoordige kamers niet als mogelijk onderstellen) en al vond men eene regtbank, die krachtens dezelve een vonnis velde, een hof dat krachtens dezelve dat vonnis bevestigde, (al wat wij eveneens niet van onze tegenwoordige regtbanken en hoven onderstellen willen), men zou vertrouwen op den Hoogen Raad, en gerust verwachten dat deze het grondwettig recht zou handhaven door cassatie van al wat er mede streed.

Niet zonder reden dus drong de vrijzinnige pers zoo zeer aan op de instelling van een hoog regterlijk ligchaam, hetwelk zich niet bij klagten en schoon klinkende tirades bepalen zou. Inderdaad, sinds men dien Hoogen Raad bezit, begint men over zijne hoedanigheid van Nederlander, in een politisch opzigt, minder te blozen; men kan weder van staatkundige onafhankelijkheid spreken, zonder te vreezen van een Europeesch gelach over zich te hooren opgaan.

Onbillijk zou het wezen, hier geene melding te maken van de merkwaardige conclusie, door den advocaat-generaal, den heer LIGHTVELDT, den 1sten dezer maand ter audientie van den Hoogen Raad genomen. Het was misschien voor het eerst, dat men toen in Nederland, een ambtenaar van het publiek ministerie cassatie hoorde vragen van iets hetwelk zijnen oorsprong zou hebben genomen uit een koninklijk besluit, op voordragt van den minister van justitie gegeven.

De heer LIGHTVELDT merkte aan: dat, volgens art. 166 der grondwet, de regterlijke magt alleen kan uitgeoefend worden door hen, die bij of ten

zelve derzelve zijn aangesteld; dat bij de regterlijke organisatie de criminalite regtbank is zamengesteld, en bij die zamengstelling een griffier en een substituut-griffier, doch geene andere personen tot de waarneming der griffie functiën op de terechtzittingen zijn aangewezen; dat een vervangend substituut-griffier alzo niet bestaat, en in geenen deele bevoegd kan gezegd worden om ter openbare terechtzitting te fungeren, aangezien de collegiën bij de regterlijke magt gesactioneerd, nergens de magt hebben verkregen; dat het personeel naar mate der omstandigheden te vermeerderen of te verminderen; dat de terechtzitting uit dien hoofde *ex defectu potestatis et defectu* nietig moest worden beschouwd, etc. Zie de *Arnhemse Courant* van 21 oktober.

Eene hoogst merkwaardige conclusie, vooral indien men in aanmerking neemt de bepaling van artikel 5 der wet op de regterlijke organisatie, luidende: »De ambtenaren bij het openbaar ministerie zijn verplicht de bevelen na te komen welke hun in hunne ambtsbetrekking door de daartoe bevoegde magt van wege den koning zullen worden gegeven.» Eene bepaling die wel is waar lijdt aan het gewone gebrek van onze wetten, onduidelijkheid en onvolledigheid, — wordende er niet bij uitgedrukt wie die bevoegde magt is, noch wie men al onder de ambtenaren bij het openbaar ministerie te verstaan heeft; — doch eene bepaling die vrij algemeen uitgestrekt wordt tot al de ambtenaren, welke tot het openbaar ministerie behooren. Wat hiervan zij, en in alle geval zou een advocaat-generaal als ambtenaar bij het openbaar ministerie verplicht zijn de bevelen na te komen die hem in zijne ambtsbetrekking door de bevoegde magt (wie kan dit anders zijn dan de minister van justitie, indien men onder de uitdrukking *ambtenaren bij het publiek ministerie* verstaan moet al de ambtenaren die tot het openbaar ministerie behooren) van wege den koning worden gegeven.

Wat moet men nu, de conclusie van den advocaat-generaal ten deze vergelijkende met art 5 der aangehaalde wet, onderstellen?

En aantal zeer verschillende onderstellingen kunnen hier plaats vinden: misschien heeft de advocaat-generaal geene bevelen ontvangen; misschien heeft hij van wege den koning (hetgeen Z. M. tot bijzondere eer zou verstreken) bevel gekregen om te concluderen overeenkomstig zijn, des heeren *voorzitters* gevoelens; misschien ook heeft de advocaat-generaal bevel gekregen om te concluderen tot afwijzing van de voorziening in cassatie, doch daarop verklaard, dat hij, genoodzaakt wordende zoo te concluderen, tevens liet ontwaaren, dat zijn individueel gevoelen anders was; misschien ook — doch genoeg; de heer LIGHTVELDT concludeerde als een regtskundig en zeer onafhankelijk man, en verwierf zich daardoor eene bijzondere aanspraak op de algemeene sating der natie.

Met groote belangstelling verwacht men intusschen het arrest van den Hoogen Raad, waarvan de uitspraak op den 22sten dezer maand bepaald is.

TURKIJE.

Konstantinopel, 18 sept. Uit Egypte meldt men, dat de Europese consuls nieuwe voorstellingen aan den onderkoning hebben gedaan, ten einde hem van elke gewelddaad tegen de Porte terug te houden; de onderkoning werd daarbij opmerkzaam gemaakt dat zijne troepen een Russisch hulp-korps in Anatolië zouden kunnen ontmoeten. De onderkoning antwoordde lagchende, dat hij een goede Moslim, een fatalist was, en dus het lot, hem door den hemel beschoren, afwachten zou; echter kon hij steeds niet begrijpen, hoe men hem aan eenen *Chosrew* opofferen wilde. (Allg. Zeit.)

RUSLAND.

St. Petersburg, 28 sept. In de eerste helft van 1839 hebben de Uraalsche bergwerken opgeleverd: 166 pud (een pud is 40 pond) 22 pond goud, en 49 pud, 18 pond platina.

Volgens de Petersburgsche handels-courant bedraagt de waarde der gezamenlijke edele metalen, die tot nog toe door de Russische staat tot geld werden geslagen, 537 millioen franken. De waarde van koper-geld, in het rijk in omloop, zou 62 millioen papieren, of 18 millioen zilveren-roebels bedragen. (H. Z.)

Odessa, 24 sept. Sedert eenigen tijd heeft men hier eene buitengewone rijzing in de prijzen der granen. Het tschetwert haver, dat in het begin van augustus 5½ roebel gold, werd acht dagen geleden met 7½ roebel, en thans met 8½ a 9 roebel betaald. Hetzelfde heeft plaats met de gerst. Ook meel en grutten rijzen aanmerkelijk. (Pr. St. Z.)

OOSTENRIJK.

Pesth, 1 oct. Vorst Pückler-Muskou is gisteren met de stroom hier aangekomen. Hij denkt eenige dagen hier te verblijven, dan over

Weenen naar Duitschland te gaan. In zijn gevolg bevindt zich ook eene jonge Abyssinische vrouw, met welke hij zich gisteren in eene loge van den Duitschen schouwburg vertoonde. (A. Z.)

PRUISSEN.

Berlijn, 2 oct. Van veel belang voor het stelsel der ijzerbanen in Noord-Duitschland, is de tijding die ons uit geloofwaardige bron medegedeeld wordt, dat de Pruisische post-administratie, voor eigene rekening, eene ijzerbaan van Halle naar Kassel leggen wil, en daartoe eene leening van 10 milioen daalders zal sluiten. Vermits de spoorweg-linien van Berlijn, Cöthen, Magdeburg-Leipzig en Dresder-Leipzig te Halle zamenloopen, zoo schijnt dat punt het meest geschikt om Oost- en West-Duitschland door spoorwegen te verbinden. (Allg Zeit.)

Berlijn, 5 oct. Men verneemt dat de aartsbisschop van Gnesen en Posen, de heer v. Dunin, den 2den oktober van hier is vertrokken, en thans wel in Posen zal zijn aangekomen. Naar men verzekert, had de aartsbisschop kort voor zijn vertrek gezegd, dat hij voornemens was een tijd op den spoorweg naar Potsdam te maken. (Fr. Ob P. A. Z.)

PART. CORR. Berlijn, 8 oct. Grootte verbaasdheid heerscht hier in alle kringen over de plotselinge vlucht van den aartsbisschop van Posen; die nog voor weinig dagen verzekende, dat wel is waar zijn geweten hem nooit voor oorlogen zou zich naar de bevelen der regering te voegen, doch dat hij als gehoorzame onderdaan zich zou onderwerpen aan hetgeen Z. M. over hem beschikken mogt. De overtuiging hiervan, welke de heer v. Dunin zelfs aan de hoogste overheden had weten in te boezemen, was de reden dat men zijn persoon aan geen opzigt hoegenaamd onderwierp en hem volle vrijheid liet, in zoo verre zulks overeenstemde met het vastgestelde besluit, dat hij vooreerst te Berlijn blijven zou. De schorsing van het vonnis maakte het mogelijk om, in geval van inkeer, het gebeurde als niet geschied te beschouwen en den prelaat verlof te verleenen om naar zijn kerspel terug te keeren, terwijl men daarentegen, bij volharding, de straf in werking zou kunnen laten treden. De onderhandelingen leidden echter niet tot het doel; gevolglijk moesten ook de dringende voorstellingen des prelaats aan Z. M. die nog kort geleden vernieuwd werden, en strekten tot terugkeering naar Posen, waar ten gevolge van zijne afwezigheid groote verwarring in de kerkelijke zaken heerschte, volstrekt vruchteloos blijven. Zeldzamerwijze schijnt de heer v. Dunin met veel stelligheid op de vervulling van zijn wensch te hebben gerekend; althans hij schreef naar Posen dat men zijn paleis gereed maken zou om hem te ontfangen. Zelfs na een weigerend antwoord te hebben gekregen gaf hij te kennen dat hij stellige hoop had van binnen kort naar zijne kudde terug te keeren, en de groote dienst bij gelegenheid van het oogfeest (den 6den dezer) te verrigten. Wat de plotselinge verdwijning van den aartsbisschop betreft, zoo weet men daaromtrent het volgende. Men 3den, vroeg in den morgen, reed de heer v. Dunin met zijn kapelaan en twee bedienden over den spoorweg naar Potsdam, ontbeet op het plateau der herberg van het baanhof, bestelde zijn middagmaal, liet kaarten voor de terugrid nemen en ging toen, naar hij zijne begeleiders zeide, den katholieken geestelijke bezoeken, die bij de kapel der geweerfabriek aangesteld is. Van dat oogenblik af, is hij verdwenen. Toen hij des middags niet terug keerde en ook namiddags niet verscheen, ging de kapelaan in eene herberg der stad, en gaf last dat men hem roepen zou, zoodra de aartsbisschop terugkwam. Dit spel werd tot vrijdag voormiddag voortgezet, en toen eerst keerde de kapelaan naar Berlijn terug, en deed de noodige aangift. In de eerste uren helde men over tot de meening dat eenig ongeluk den aartsbisschop zou bejegend zijn; intusschen werd er reeds des namiddags een koerier met bevelen naar Posen aan den opper-president Flottwell en den commandierenden generaal der provincie, v. Grolman, gezonden. Zaterdag vertrok de geheimraad Seyferth met koerierpaarden naar Posen, om daar de verdwijning op het spoor te komen. Sommigen meenden, wel is waar, dat de prelaat den weg naar München zou ingeslagen zijn, doch de meesten verwierpen de onderstelling dat hij uit Pruisen vlugten en zijne kerspel verlaten zou. Zulk een stap zou den staat van alle zorg bevrijden, en eene gewenschte gebeurtenis zijn. Men meent echter in Potsdam reden te hebben om te gelooven dat eene Poolse familie den aartsbisschop met extrapost afwachtte, en hem rechtstreeks naar Posen zou afvoeren. Hetzelfde beweerdde de kapelaan, die tegengesteld verklaarde, dat volgens zijne meening, de aartsbisschop naar zijn kerspel vertrokken was, gelijk zulks reeds lang zijn voornemen schijnt. Het lijdt geen twijfel dat bijaldien het den prelaat gelukt is, den 6den het hoogambt in Posen te houden, er eene groote opschudding kan hebben plaats gegrepen; maar even zeker is het, dat de wereldlijke magt alsdan met de grootste energie zal gehandeld, en den prelaat dadelijk zal verwijderd hebben, waarop eene verzekerde bewaring volgen moet. Algemeen geloof men dat dit ook de boegeerte van den aartsbisschop was, die, gelijk hij vroeger dreigde, in bisschopsgewaad en aan het altaar slechts voor geweld onderdoen en alzoo de bevelen der kerk en des pansen gehoorzamen zou.

» De viering der reformatie, die, volgens de eerste geruchten, tot een volksfeest zou worden gemaakt, heeft, ten gevolge van hooger bevel, menige beperking ondergaan, vermits men het meer overeenkomstig acht met den geest van het protestantismus, wèrlijke vertooningen achterwege te laten,

en het feest met eenvoudige plegtigheid te vieren. De sommen, welke men aan vuurwerken, illuminatiën, enz. verspillen wilde, zullen nu doelmatig worden besteed voor spijsuitdeeling aan armen en noodlijdenden en tot stichting van theologische beurzen. Eene groote kerkelijke plegtigheid, waartoe de magistraat, de scholen en meesters, benevens de geestelijkheid zich op het Keulsche raadhuis verzamelen om zich van daar naar de St. Nicolaas-kerk, de oudste van Berlijn, ter bijwoning van het H. Avondmaal te begeven, zal den 2den november plaats hebben.

» Onze tentoonstelling trekt dit jaar geene bijzondere belangstelling en de ontvangst zal zeer matig zijn. Echter is het voorstel goedgekeurd, om jaarlijks 3000 rijksdaalders te besteden tot bestelling van schilderstukken bij de voornaamste schilders, ten einde alzoo een nationaal museum van nieuwe kunstwerken te vormen.

» *Naschrift.* Zoo even verneem ik, dat de aartsbisschop met eene escorte van Posen herwaarts teruggebragt zou worden, en ook reeds tot op een station van hier aangekomen was, waar echter de escorte een bevel ontving om hem naar Colberg te brengen, werwaarts hij dan ook in den morgen van den 6den vervoerd werd.

ENGBELAND.

Londen, 8 oct. Koningin Victoria heeft onlangs, met hare bijzondere fondsen, de schulden van wijlen haren vader, den hertog van Kent, afbetaald, en daarmede eene belofte, bij hare troonsbeklimming gedaan, vervuld. De schuldeischers van wijlen Z. K. H. hebben H. M. door middel van sir Henry Wheatly, een adres van dankzegging doen aanbieden.

Londen, 9 oct. Uit het onderzoek naar de ontdekte Miguelistische zamenzwering is gebleken, dat het oogmerk was een opstand te Braga te verwekken; ook heeft dat onderzoek de in hechtenis neming van den bisschop van Coimbra en van den opperregter Emaus ten gevolge gehad, die beide, gedurende de regering van don Miguel, hooge posten bekleedden.

FRANKRIJK.

Parijs, 9 oct. De nieuwe Fransche ambassadeur, de heer de Pontois, wien de koning den titel van graaf verleend heeft, is te Marseille ingescheept, om zich naar Konstantinopel te begeven.

Het fransch eskader onder den admiraal Lalande in de Levant bestaat uit het vlagschip van dien admiraal, *le Jena* van 90 stukken, de driedekker *le Montebello* van 120 stukken, gevoerd door den admiraal *la Susse*, *l'Hercule* van 100 stukken, *le Jupiter* en *le Diadème* beide van 86, *le Genereux*, *le Triton* en *le Trident* elk van 80 stukken, twee fregatten, twee corvetten, drie brikken, eene goelet en vijf stoomboorten.

Uit een artikel in een der ministeriële papieren meent men te moeten opmaken, dat Frankrijk voornemens is om aan hare klagen tegen Buenos Ayres allen nadruk bij te zetten.

— Aan don Sebastiaan zijn op zijn verzoek paspoorten naar Napels afgegeven, en eergisteren is hij derwaarts van Bourges op reis gegaan.

— Gisteren waren bijna de voorstellingen van den heer van Amburgh met zijne wilde beesten op eene hoogst treurige wijze geëindigd.

Van Amburgh liet zijnen leeuw zich in eene liggende houding plaatsen en ging toen op zijn rug staan, waarna eene daartoe afgerigte hyena den dierentemmer op de schouders sprong. Deze last was misschien den leeuw al te zwaar, hij wendde den kop om, en greep een der beenen van zijnen meester tusschen de tanden, welke hij zoo diep in het vleesch drukte, dat het been weldra geheel met bloed bedekt was. *Van Amburgh* gaf geen teeken van smart of vrees, ja scheen zelfs niet eens ontroerd; door eenen enkelen slag met zijn rottingje, dwong hij den leeuw hem los te laten, en zijne vroegere houding weder aan te nemen; waarna hij koelbloedig zijne verrigtingen voortzette.

De aanschouwers bezaten echter deze koelbloedigheid niet, want weldra hoorde men van alle zijde de angstkreten der dames. Uit het paterre werd hevig geroepen, dat men het valdoek zou nederlaten, doch de voorstelling werd tot het einde toe uitgeroerd, zonder dat daarbij verder eenig onheil plaats had.

BELGIE.

Brussel, 10 oct. De heer Dujardin, lid van de Utrechtsche commissie, schijnt vooreerst alhier te zullen blijven. Men zegt, dat hij zijne betrekking van secretaris-generaal bij het ministerie van financiën weder zal aanvaarden, en niet naar Utrecht terugkeeren.

NEDERLANDEN.

Amsterdam, 11 oct. Heden morgen is alhier, in den ouderdom van 79 jaar, overleden baron van Brienon van de groote Lindt, lid van de Eerste Kamer der Staten-General, ridder van de orde van de Nederlandsche leeuw, enz.

's Gravenhage, 10 oct. Men verneemt dat al de leden van den Raad van State roep eene buitengewone zitting tegen den 14den dezer bijeenroepen zijn. Behalve de tronrede, zouden er, naar men zegt, ook eenige financiële maatregelen ter beraadslaging worden gebracht.

Arnhem, 12 oct. In de afgelopen week heeft alhier eene nadere proefneming plaats gehad met een persomp en spuit uit de braudspuitfabriek van den heer de Wildt te Utrecht, en die proefneming heeft in alle opzichten beantwoord aan de verwachting, welke men daarvan kon hebben. De persomp heeft meer dan voldoende water aangevoerd voor eene spuit van zwaar kaliber, uit dezelfde fabriek, op eenen afstand van omstreeks 300 ellen van de persomp geplaatst, en heeft vervolgens ook overvloedig water geleverd om twee andere gewone spuiten bestendig aan de gang te houden. Bij eene vroegere gelegenheid heeft dezelfde persomp het water tegen eene aanzienlijke hoogte buiten de stad opgevoerd, en ook toen de eerstbedoelde spuit voldoende van water voorzien; terwijl bij beide proefnemingen is gebruik gemaakt van gom-elastieke slangen uit de fabriek van den heer J. van Geuns te Haarlem, welke uitmuntend hebben voldaan, en, bij eene zeer sterke persing en aandrang van water, hoegenaamd geen water doorgelaten.

Alengelwerk.

Nederlands financiën.

III.

Ten allen tijde was het krediet der staten aan veelvuldige wisselvalligheden blootgesteld. De aarbol is groot, en, gelijk de elektrische slag op alle punten van de lijn wordt gevoeld, zoo heeft, wat in den verwijderdsten hoek van onze planeet gebeurt, invloed op het teeder vertrouwen der staten. Dan, meest altijd waren het onvermijdelijke politieke en financiële gebeurtenissen, die het krediet schokten: de oorlog of de toebereidingen tot oorlog; de onrustbarende gesteldheid van de geldmarkt, enz. Soms waren het de houders zelve, die door den plotseligen verkoop van groote partijen, of speculanten *à la baisse*, zoogenaamde *contremineurs*, die door uitgestrooide geruchten of andere listige manoeuvres eene vermindering in de prijzen der publieke effecten bewerkten; echter zelden of bijkans nimmer is het gebeurd, althans niet in de laatste tien of vijftien jaren, dat gouvernementsen, door de keuze der middelen tot voorziening in de vereischten van den staat zelve, de aanleiding tot zoodanige vermindering gegeven. het nationaal krediet als het ware met voeten getreden hebben. In tegendeel heeft men schier elke nieuwe negociatie eene rijzing in de prijzen der reeds bestaande schuldbriefen van den staat zien te weeg brengen, in dien slechts bij het publiek de meening werd onderhouden, dat het opnemen van geld een *exceptioneel* geval en niet een beginsel was. Dit had voor den betrokken staat het dubbel voordeel, dat de nieuwe leening onder gunstige voorwaarden kon worden geplaatst en dat het krediet van denzelfden door de operatie geenszins werd geschokt. Het is hier niet de gelegenheid, in eenige bijzonderheden te treden nopens de middelen, die, meestal met het gewenschte gevolg, werden in het werk gesteld om dit doel te bereiken; genoeg, de daadzaak bestaat en is zoo algemeen bekend, dat schier niemand twijfelt, of het krediet zelfs van Spanje, van dit door eenen zes-jarigen burgeroorlog zoo zwaar geleisterde land, zou op dit oogenblik door het sluiten van eene nieuwe geldleening worden bevorderd.

Nederland alleen heeft telkens nieuwe leeningen beneden, soms verre beneden de prijzen afgestaan, die ter beurze voor deszelfs schuldbriefen bestonden; men heeft daardoor aan 's rijks schatkist zware verliezen en aan deszelfs krediet schier onherstelbare schokken berokkend.

Zoo wordt thans verzekerd, dat de leening ten behoeve der droogmaking van het Haarlemmermeer, door het rijk gewaarborgd, ook tegen vijf pCt. intrest (het *maximum* der door de Staten-Generaal bewilligde rente) zal worden uitgegeven, en weder met verlies op het kapitaal of van den op het tijdstip der stortingen reeds verschenen interest, hetgeen op hetzelfde nederkomt (1). Dit geschiedt op een oogenblik, dat in het naburige Pruisen, waar, volgens sommigen, alles op zoo losse schroeven staat dat er dagelijks onlusten en omwentelingen zijn te vreezen, den staat aanzienlijke sommen tegen 3½ (1) zegge drie en een half per cent jaarlijkschen interest zijn aan geboden voor het geval dat het bestuur mogt raadzaam achten, spoorwegen of andere ten algemeenen nutte van rijks wege te doen bewerkstelligen en ten dien behoeve leeningen daarop te negociëren; op hetzelfde oogenblik dat in het naauwelijks in het Europeesch statenverband opgenomen België de maatstaf van interest voor nieuwe staatsleeningen hoogstens op 4½ pCt. kan geschat worden.

Maar ook nog vele andere handelingen van het bewind moeten, naarmate dezelve meer en meer ter algemeene kennis komen, wantrouwen jegens de soliditeit van den Nederlandschen staat inboezemen. Zoo worden, om maar eens iets op te noemen, reeds sedert langen tijd en zelfs bij den grootsten overvloed van kapitalen ter beurze, wissels van het gouvernement (bons aan order door het ministerie van koloniën of eenig ander departement op 6, 8 of meer maanden getrokken) tegen vijf, zes pCt. interest, ja zelfs nog hooger ter discontering aangeboden. Naardien — dit althans is het algemeen boweren — door de bij de begrootingswetten aangewezen middelen in de gewone rijksuitgaven, en door de nieuwe leening in de buitengewone kosten van oorlog en marine (ook zelfs in die, welke, naar den schijn, niet meer noodig waren) alsmede in het Belgische schuldandeel in de ruimste mate is voorzien, zoo vraagt men te recht: Wat geeft aanleiding tot de noodzakelijkheid van zoodanige kostbare operatiën? Had het bestuur, in het vooruitzicht op eene spoedige beslechting van het Belgische vraagstuk en dien ten gevolge te verkrijgen gunstiger voorwaarden, de plaatsing der nieuwe leening eenigen tijd uitgesteld, zoo lieten zich zulke operatiën eerder verklaren. Dan intogendeel! De negociatie van de 14 miljoen gulden zoogenaamde losrenten in de maand maart II. is met zul-

(1) Het is niets anders dan zich zelve bedriegen, wanneer men leeningen tegen pari negociëert, aan de deelnemers echter zoo veel voordeel in het genot van interest, provisie, enz. toekent, dat voor het nieuwe effect toch slechts 97 of 98 pCt. in 's rijks kas vloosjen. Het publiek weet tegenwoordig zeer wel te cijferen en kan in deze ingewikkelde combinatiën slechts eene ijdele beschaamdheid erkennen, die niet rondborstig met de conditiën voor den dag durft komen.

ken spoed en ijver doorgezet, dat velen het gouvernement in het bezit van verontrustende tijdingen nopens den loop der onderhandelingen bij de conferentie te Londen waanden; voorts zijn, ten gevolge der aan de inschrijvers toegekende voordeelen bij vervroegde betalingen, in stede van zeven millioen, gelijk de tot 1 juli verschenen termijnen van storting bedragen, tot dien dag boven de dertien millioen gulden gestort, of met andere woorden in de gouvernements-kas gekomen; en thans worden ook nog de teruggehoudene vijf millioen gulden aan de markt gebragt! Desniettenstaande gaat het, zoo als uit goede bron wordt verzekerd, met de uitgifte en het rondventen der gemelde bons gelijk vroeger voort. Weiwig doet het ter zake af, of deze bons door fabrikanten of leveranciers zonder eenig rabat in betaling worden genomen; want ieder beseft ligt, dat, bijaldien dit metterdaad het geval mogt zijn, de prijzen der door het gouvernement te ontvangen ruwe stoffen of manufacturen ten minste zoo veel hooger gesteld worden, als het verlies bedraagt, hetwelk de aannemers dier wissels of bons bij de te gelda making derzelve ondergaan. Dit verlies bepaalt zich niet bij het vermelde hooge disconto, maar daar komen veelal nog kosten van provisie bij: courtage, visa, port, enz. enz. zonder het *impego* der eerste endosanten, die voor alle gevallen persoonlijk verbonden blijven, in aanmerking te nemen. — Beschouwt men deze wissels als eene soort van *schatkistbiljetten*, gelijk dezelve inderdaad zijn, zoo staat men verbaasd over zoodanigen hoogen intrest, terwijl de *bons royaux* in Frankrijk niet meer dan 3 en 3½ pCt., de *Exchequer-bills* in Engeland naauwelijks 2½ pCt. jaarlijks interest geven en des niettegenstaande doorgaands grif te plaatsen zijn; zoo zelfs, dat ook in het ergste der geldcrisis in Engeland deze *bills* nimmer beneden pari aangeboden waren. Tusschen *schatkistbiljetten* (*bons royaux* enz.) en gewone staatsschulden bestaat dit wezenlijke verschil, dat de laatsten meestal perpetueel doorlopend of *alleen naar verkiezing van den schuldenaar* aftosbaar; de eerstgenoemden daarentegen op eenen bepaalden, meestal niet zeer verwijderden termijn of zelfs *naar verkiezing van den houder* betaalbaar zijn; zij genieten dus met recht veel meer vertrouwen, en er bestaan voorbeelden, dat de *Treasury-bons* van staten op hetzelfde oogenblik, dat deze in gebreke waren van aan de verplichtingen, uit de gewone staats-schulden voor hen voortspruitende, te voldoen — nog onder matige voorwaarden koopers vonden. Derhalve, al bestond er zelfs de gegronde reden tot wantrouwen jegens den Nederlandschen staat, al waren deszelfs schuldbriefen tegen veel minderen prijs te verkrijgen dan thans het geval is, dan nog ware er geene noodzakelijkheid, om bons, die op weinige maanden betaalbaar zijn gesteld, met een overdreven hoog disconto af te staan, of, hetgeen uit de vermelde reden op hetzelfde nederkomt, te doen afstaan. Het kan niet missen, of vele geldhouders worden daardoor afschrikt van geldbeleggingen in gevone nationale effecten, die en minder interest, en minder zekerheid voor het kapitaal zelf aanbieden.

Het is misschien niet algemeen bekend en verdient derhalve te worden aangemerkt, dat de voornoemde bons, alsmede alle andere op het gouvernement of door het gouvernement op de Nederlandsche bank getrokken papieren, door deze laatste niet gedisconteerd worden, terwijl deze instelling, zonder aan hare alom bekende soliditeit afbreuk te doen, zich tot op het oogenblik van den bekenden twist met de associatie-kas anders vrij mild in het verleen van krediet betoond heeft.

En dit leidt tot de beschouwing van een' anderen, in deszelfs gevolgen hoogst nadeeligen misslag, te weten, dat men tot de verlenging en zelfs tot de uitbreiding van een octrooi besloten heeft aan eene instelling, die bij alle gelegenheden blijken van wantrouwen, om niet te zeggen van vijandschap jegens het gouvernement en 's rijks financiële zaken aan den dag legt. In de handen van dit wantrouwend en zoo weinig vriendelijke gezindheid toonende ligchaam, heeft men — buitendien ten grievenden nadeele van eenen niet zeer talrijken, maar algemeen geachten stand — eene schier onbepaalde magt over de beschikbare geldmiddelen der natie, althans over den geldomloop gegeven. Wie aan de gegrondheid dier aanmerking twijfelt, die denke slechts een oogenblik daarover na, welke uitwerking de verbreiding van eene zeer groote som nieuwe bankbiljetten, en daarmede gepaard gaande vermindering van interest bij de bank, op de geldmarkt zou uitoefenen, alsmede over de onvermijdelijke noodeltigg gevolgen, indien eenmaal de bank, omgekeerd, tot het besluit mogt komen, om alle discontelingen, beleeningen enz. te staken.

Eene bank behoeft geenszins eene onderneming van den staat of een gouvernements-instelling te zijn, om den staat krachtig te ondersteunen. De Engelsche bank is grootendeels, de banken van Parijs en Wenen zijn geheel onafhankelijk, zoodanig, dat het vertrouwen in de door haar uitgegeven biljetten, ook in de meest kritieke omstandigheden, toen de staats-schuldbriefen dagelijks meer en meer in prijs achteruitgingen, weinig of volstrekt niet verminderde. Nogtans ondersteunen al deze banken den staat bereidvaardig bij alle gelegenheden, en zullen bezwaarlijk, zoo als de Nederlandsche bank dagelijks doet, de discontering van effecten weigeren; die over eene maand, of zelfs reeds over 14 dagen door den staat betaalbaar zijn. Men herinnert zich, dat in de maand maart II., gedeeltelijk uit hoofde der van wege de nieuwe negociatie voor rekening van het rijk aan de bank te doene betalingen, het geld ter beurze van Amsterdam den ongewoon hoogen prijs van 6 pCt. had bereikt, of veelmeer

niet te vinden was, gelijk meestal het geval is, wanneer de prijs op eenen hoogenmatige hoogte is geklommen. Welnu, de bank werd toen verzocht om uitgelote obligatiën van het amortisatie-syndicaat, met den eersten van de daarop volgende maand april bij de bank zelze betaalbaar, in betaling te nemen of wel te disconteren, — en de bank heeft echter niet goedgevonden, deze faciliteit toe te staan, zelfs niet bij wijze van uitzondering. Indien eenig particulier, voor het overige bereid om zijne penningen tegen zekere rente af te staan, had geweigerd de genoemde effecten aan te nemen, men zou hem als vijand van het nationaal krediet, wie weet als wat meer, hebben uitgekreten; ware zijne handelwijze bekend geworden, nimmer had hij op eenige de minste gunst of onderscheiding van het gouvernement meer mogen aanspraak maken: en eene instelling, die zich — anderen hebben het reeds bewezen, — gedeeltelijk ten koste van het algemeen, in de veelvaldigste en gewichtigste voorregten geniet, mag dit ten aanschouwe van de geheele wereld doen, mag zoodanig een blijk van lezending wantrouwen aan den dag leggen, zonder dat het iemand eenigen schadeloof geeft.

Maar hier geschiedt eene belemmering der handelingen van het bestuur der bank, want het alleen daarom te doen is, de behandeling der financiële belangen van het rijk zoo mogelijk grondig te verbeteren, zoo zou het overbodig en zelfs ondoelmatig zijn, te spreken van zoo vele andere misbruiken en misslagen, wier optelling den met de zaken minder van nabij bekenden schier in den waan zouden kunnen brengen, alsof het eerder daarop afgezien was; elke verhooging in de prijzen der nationale effecten te keer te gaan, gelijk dit soms in Frankrijk, echter niet geheel andere beweegredenen, met betrekking tot de 5 pCts. rente, is geschied.

Stoomvaart tusschen Rotterdam en Antwerpen.

(Ingezonden.)

Het is te bejammeren, dat, sedert de wederopening der vaart tusschen Rotterdam en Antwerpen, de overbrenging van reizigers door middel van de stoomboten der Nederlandsche stoomboot-maatschappij zoo gebrekkig plaats heeft, en er tot heden geen uitzicht op eene verbetering dier vaart schijnt te bestaan. Voor de staatkundige gebeurtenissen van 1830 werd nu de dienst tusschen beide steden *dagelijks* door stoomboten der maatschappij voorzien, welke de reize gewoonlijk in *negen à tien* uur volbragten. Thans is slechts eene boot der maatschappij in de vaart, die *tweemaal* per week van Rotterdam en terug van Antwerpen vertrekt, en voor de reis, welke nimmer langer dan twee uur wordt gerekend, zeer dikwijls *veertien à vijftien* uur noodig heeft, zoo als de schrijver van dit artikel in de maand Augustus H. heeft ondervonden; terwijl de uren van afvaart van Rotterdam meereendeels zoodanig zijn geregeld, dat men eerst laat in den nacht te Antwerpen aankomt, ten gevolge waarvan eerst den volgenden morgen in de afgifte van de goederen der reizigers, welke vooraf aan een onderzoek van de douane zijn onderworpen, kan worden voorzien. Tol hieden scheen echter slechts het ongerief in de weinige gelegenheid tot overbrenging en eene vertraagde vaart te bestaan. In eene der jongste reizen echter van Rotterdam naar Antwerpen is, naar het schijnt, aan een der raderen van de boot een gebrek ontstaan, waardoor dat vaartuig eerst uren later dan gewoonlijk in Antwerpen is aangekomen (zie onder anderen, de *Commerce Belge* van 29 september jl.) en men mogt, na dit gebeurde, van eene instelling, als de Nederlandsche stoomboot-maatschappij, verwachten, dat die boot niet weder voor de terugreize naar Rotterdam in de vaart zoude zijn gebragt, dan na volledig te zijn hersteld, of ten minste te zijn gebragt in zoodanigen staat, dat voor de overtocht der reizigers geen gevaar of ongemak te vreezen was. De ondervinding heeft echter het tegendeel geleerd, daar dezelfde boot in den morgen van zondag den 29sten september 11. ten half drie uur van Antwerpen is vertrokken, met slechts één werkend rad, met dat gevolg, dat dit vaartuig omstreeks drie uur des namiddags van dien dag met moeite is aangekomen voor de Willemstad, toen ook het andere rad weigerde, ten gevolge waarvan een verblijf van een uur of drie daar ter plaats noodig werd gerekend om het gebrek tijdelijk te herstellen, en een groot getal der reizigers, welke tegen den naderenden nacht niet op een gebrekkig vaartuig aan gevaar wilden blootstellen, zoodanig zijn geworden, om zich met rijtuig van Willemstad naar den Dordrechtse haven naar Rotterdam of de plaats hunner bestemming te doen verplaatsen.

Bij het toekomen van de vaart tusschen Holland en België en de weinige middelen, die, voor alom de stoomboot-maatschappij schijnt te bezitten, om in de vaart tusschen Rotterdam en Antwerpen een verhoogde behoefte te voorzien, van het te menschen, dat zich daarvoor andere degelijke ondernemingen mogten opdopen, door welke mededinging voor het algemeen waarschijnlijk zouden worden voortgekomen de ongelukken, hiervoren vermeld, en welke bij de uitstekende dienst der maatschappij tusschen die plaatsen nog lang zullen blijven bestaan (1).

A.

(1) Men verneemt, dat er in het voorjaar ook boten van de Dusseldorpsche maatschappij tusschen Rotterdam en Antwerpen zullen varen.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 12 Oct. 1 El. 7 Palm 5 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 5 D.

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.

Burgerlijke Stand.

Van 3 Oct. tot 10 Oct.

TE ARNHEM:

Gehuwd: J. J. Wolhuis met H. Peelen.

Bevallen: E. J. Coenraads, geb. Bronbeek, D. — J. H. Kock, geb. Merts, Z. — E. M. Prins; geb. Franklin, Z. — A. Schäfer, geb. van den Oosterkamp, D. — W. H. Rikse, geb. Jacobs, D. — W. L. Roëll, geb. von Weiler, D. — J. Grevenstuk, geb. de Bruin, D. — M. E. Rensen, geb. Fferiks, D. — M. Evers, geb. ten Hermen, D. — M. Ieder, geb. Winnemulder, D. — R. Martens, geb. Westbroek, D. — B. H. Tolhuisen, geb. Pasman, Z. — A. Kraaivanger, geb. Holtendorp, D. — W. Evers, geb. van de Kamp, D.

Overleden: A. Gerrits, Wed. H. Zuring, 64 j. 6 m. — A. Lietboff, huisvrouw van A. Jansen, 59 j. — E. W. Magendans, 5 m. — W. de Hoog, Wed. G. van Donselaar, 84 j. 1 m. — A. Cornelissen, gehuwd met G. Beckhuisen, 33 j. — M. Groenen, weduwe H. Eijkelhardt, 60 j. 1 m. — J. M. Kampman, 1 j. 3 m. — H. Reijken, weduenaar van J. Sandbergen, 80 j.

TE NIJMEGEN:

Gehuwd: T. Baerens met F. C. Burger. — T. Geurts met J. Poelen. — T. Pieren met M. Kragt.

Bevallen: C. Korten, geb. Japsaen, D. — M. van Velp, geb. Overkamp, Z. — A. v. d. Broek, geb. Claessen Crans, D. — J. G. Looijen, geb. v. Eubroek, D. — J. W. Harbeke, geb. Meulekamp, D. — A. M. Nagelmaken, geb. Roelofs, D. — J. Groothuizen, geb. v. d. Broek, Z. — M. Lormans, geb. Genzen, Z. — H. Jansen, geb. v. Hout, D. — M. H. H. de Ridder, geb. Peters, D. — W. Lamkamp, geb. Niessen, Z.

Overleden: J. H. Roven, 36 j. — C. Rademaker, geb. Swartjens, 67 j. — W. F. Kock, 3 m. — J. A. Heis, 11 w. — F. Ernst, 40 j. — B. Laurent, 43 j. — S. A. v. Oldenbeek, 8 w. — G. v. Veurden, geb. Bouman, 62 j. — A. Rieff, geb. v. Zalingen, 90 j. — J. W. Peters, d. — M. A. Noord, geb. Ontijd, 81 j. — J. Noom, 19 j. — M. von Bundemer, 19 m.

TE ZUTPHEN:

Gehuwd: Geene.

Bevallen: A. H. Willemsen, geb. Vellers, Z. — W. H. Vvercrink, geb. Hanenhuis, Z. — S. W. Neu, geb. Kerkkamp, D. — D. Koorenbliek, geb. Asselaar, D. — M. Tuender, geb. Stoppelhorst, Z. — M. C. Slotboom, geb. Wogenhuizen, D.

Overleden: A. G. Haarman, geb. Wijmer, 28 j. — C. van Reken, 8 j. — J. Ridderinkhof, 11 j. — F. Hendriks, geb. Bruinier, 36 j. — J. Beunk, 6 j. — Doodgeb. Z. van G. Stoelhorst. — J. Smit, geb. Westerman, 52 j. — G. J. Gerritsen, 2 w. — W. van Oudvorst, 8 m. — A. Tijssen, 46 j. — A. Braveld, 4 j. — C. J. Beumer, 6 m.

TE TIEL:

Gehuwd: Geene.

Bevallen: E. de Kruij, geb. van der Linde, D. — I. Damsland, geb. Ter Hegge, D. — H. de Kemp, geb. van Doorn, D. — M. van der Heijden, D. — H. Krouwel, geb. van de Graaf, Z. — J. Krebaum, geb. van der Pijl, D. — C. de Jongh, geb. van Krieken, twee D.

Overleden: C. van Rijnberk, 4 m. — P. ten Bosch, weduenaar van J. C. van Kamp, en E. C. J. van Leeuwen, 74 j. 10½ m. — C. Smits, huisvrouw van D. J. van Uden, 55 j.

Advertentiën.

TE HUUR.

met 10. Mei 1840, een BUITENGOED, genaamd *Groot-vinhorstink*, geschikt tot Zomer- en Winter-verblijf, gelegen in het Arrondissement Zutphen, tusschen de Dörpen *Vorden* en *Hengelo*; een half uur van den Straatweg, en twee en een half uur van Zutphen, kunnende de daarbij behoorende *TUIN* aanvaard worden met 1°. Februarij daar te voren.

Te bevragen bij Mr. P. C. VAN HAMEL, te Zutphen. Brieven franco.

† § † Men zal op het Erf den *Hindeskamp*, onder *Ede*, aanstaande den Dingsdag den 15den October, des voormiddags ten elf ure, publiek verkoopen: Eene aanzienlijke partij DENNEN SPAREN, in de Bosschen aldaar.

Te Koop voor 150 Gulden.

Een Fransch WAGEN, te gebruiken met een paard, hetwelk van voren af is gearbeit worden en zeer goed in order is, wel sterk, en ontlaags op nieuw met Leuen, en Fassement bekleed. — Te zien bij den Bakker G. H. UPKENS, aan de Steeg.

Bij W. VAN ZOEST, op de Schoolplaats, te Arnhem, zijn wederom te bekomen beste 4-Elsche M O S K O V I S C H E M A T T E N, a f 5.50 de Bos; alsmede allerhande soorten van R I E T M A T T E N, voor billijke prijzen. — Beveelt zich in ieders gunstig aandenken.

VERMIST:

Een JAGTHOND, zijnde een Ron, wit van kleur en met bruine Ooren. — Wie hem bij den Drukker dezer teregt brengt, kan op eene goede belooning aanspraak maken.